

//AÚ// Analytický útvar

Článok 3/2019
SEPTEMBER

Ministerstvo obrany SR
<https://www.mod.gov.sk/analyticky-utvar-mo-sr/>

● ● ●
Barbora Hrozenská

Silný, silnejší, najsilnejší

Global Firepower Ranking – hodnotenie vojenskej sily štátov

Odstrašovanie bolo v medzinárodných vzťahoch odjakživa formou presadzovania zahraničnopolitických záujmov štátov. Podobne ako v prírode platí Darwinov zákon výberu najsilnejších druhov, aj v myšlienkach politického realizmu je zakorenená teória, podľa ktorej silnejší štát prežije. Ako však možno zistiť, ktorý štát je silný a ktorý je silnejší?

V kontexte
politického realizmu
nie je dôležitá
absolútna, ale
relatívna sila štátov.

Odstrašovanie (deterrence) je z pohľadu politického realizmu hrozba použitia sily (nie jej samotné použitie) s cieľom odradiť potenciálneho nepriateľa od neželaného konania. Jeho podstatou je presvedčiť nepriateľa, že náklady či straty vyvolané daným konaním by prevážili nad možným ziskom. Odstrašovanie nabralo nový rozmer počas studenej vojny v súvislosti s vývojom jadrových zbraní. V tomto období sa vlastníctvo nukleárných spôsobilostí stalo zárukou ich nevyužitia. Každá jadrová mocnosť sa totiž obávala hrozby protiútoky zo strany nepriateľa. Podstatou odstrašenia je princíp silného a silnejšieho – teda porovnávania relatívnej sily štátov. Nie je dôležité, aké vojenské spôsobilosti daná krajina má, ale či ich iný štát nemá viac alebo v lepšej kvalite. Jednoducho povedané – ak má štát A tisíc tankov a štát B tisícjeden rovnakých tankov, štát B je relatívne silnejší.

GFP patrí medzi
najkomplexnejšie
databázy hodnotenia
vojenskej sily štátov.
Zohľadňuje 55
indikátorov a 137
štátov sveta.

Jedným z najkomplexnejších systémov porovnávania vojenskej sily štátov je databáza Global Firepower (GFP), ktorá už od roku 2006 každoročne zostavuje rebríček štátov sveta na základe hodnotenia ich vojenskej sily. V rámci databázy GFP prevažuje kvantitatívny prístup. Hodnotenú však nie sú len počty jednotlivých druhov vojenskej techniky, ale aj jej diverzifikácia. Rebríček berie do úvahy len konvenčné zbraňové systémy. Jadrové zbrane nie sú zohľadňované, avšak uznaným či domnelým jadrovým mocnostiam je pripočítavaný číselný bonus. Členské štáty NATO dostávajú bonusové hodnotenie vzhľadom na teoretické zdieľanie dostupných zdrojov. Do úvahy sú tiež brané geografické faktory a ekonomická situácia štátov, avšak nie súčasný politický režim v štáte. Viaceré z daných indikátorov nie je možné hodnotiť u všetkých štátov rovnako (napr. vlastníctvo ponoriek u štátov bez prístupu k morskému pobrežiu). Z daného dôvodu sa k týmto nejednotným indikátorom pristupuje individuálne (napríklad v prípade ponoriek vnútrozemské štáty nie sú bodovo penalizované za to, že nedisponujú ponorkami; štáty s vlastnými námornými silami však za nižšie kapacity v oblasti vlastníctva ponoriek penalizované sú). GFP pracuje s verejne dostupnými zdrojmi, ako sú CIA World Factbook či oficiálne vládne zdroje. V roku 2019 GFP porovnával 137 štátov a 55 indikátorov, ktoré boli rozdelené do viacerých kategórií. Uvedené kategórie znázorňuje Tabuľka č. 1.

V rebríčku za rok 2019 sa na prvom mieste hodnotenia vojensky najsilnejších štátov umiestnili USA. Nasledovali Rusko, Čína, India, Francúzsko, Japonsko, Južná Kórea, Spojené kráľovstvo, Turecko a Nemecko. Slovensko skončilo v hodnotení na 60. mieste a

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Tabuľka č. 1: Základné kategórie a indikátory zohľadňované v rámci GFP

POČTY VOJAKOV	celková populácia, dostupné ľudské zdroje pre službu v ozbrojených silách, nasaditeľné ľudské zdroje, počty jednotlivcov dosahujúcich každoročne minimálny vek požadovaný pre vstup do armády, počty vojakov v štátnej službe, aktívne zálohy, počty profesionálnych vojakov
LETECKÁ SILA	celkový počet lietadiel, bojové a pohotovostné stíhačky, bojové lietadlá, dopravné lietadlá, výcvikové lietadlá, celkový počet vrtuľníkov, bojové vrtuľníky, letiská v prevádzke
POZEMNÁ SILA	bojové tanky, obrnené bojové vozidlá pechoty, samohybné delostrelecké systémy, ťahané delá, raketometry
NÁMORNÁ SILA	celkové počty plavidiel, lietadlové lode, fregaty, torpédoborce, korvety, ponorky, hliadkovacie lode, plavidlá na mýnovanie a odmýnovanie
FINANČNÉ ZDROJE	ročný rozpočet na obranu, externý dlh, zásoby zahraničnej meny a zlata, parita kúpnej sily
LOGISTIKA	pracovná sila, sila obchodného loďstva, prístavy, pokrytie cestnými sieťami, pokrytie železničnými sieťami, prevádzkyschopné letiská
PRÍRODNÉ ZDROJE	produkcia ropy, spotreba ropy, zásoby ropy
GEOGRAFIA	rozloha územia, dĺžka pobrežia, zdieľané hranice, pokrytie vodnými cestami

zároveň posledné v porovnaní s ostatnými štátmi V4 – Poľskom (24. pozícia), Českou republikou (30. pozícia) a Maďarskom (55. pozícia).

Zaujímavé je aj porovnanie štátov z hľadiska vybraných ukazovateľov, ktoré zobrazuje Tabuľka č. 2.

Slovensko sa v roku 2019 v rebríčku GFP umiestnilo na 60. mieste.

Dostupné ľudské zdroje pre službu v ozbrojených silách. Z pohľadu GFP je množstvo vojakov nasaditeľných do ozbrojeného konfliktu prínosom k celkovému hodnoteniu. Uvedené sa odvíja prevažne, avšak nielen od veľkosti populácie daného štátu.

Celková letecká a námorná sila. Do úvahy sú brané indikátory uvádzané v Tabuľke č. 1.

Bojové tanky. Podľa GFP tvoria bojové tanky základnú zložku pozemných síl každého štátu. Hodnotené sú zariadenia v používaní ozbrojených síl, nie systémy, ktoré ešte neboli dodané.

Ponorky. Hoci z hľadiska počtu je v oblasti vlastníctva ponoriek "veľmocou" Severná Kórea, z pohľadu kvality jej ponorky nedosahujú úroveň USA, Ruska či Číny. Ako však bolo uvedené, GFP zohľadňuje najmä kvantitatívne indikátory, preto sú výsledky v niektorých kategóriách skreslené.

Pokrytie vodnými cestami. Prístup k daným trasám umožňuje pohyb ľudí, tovarov či zásob do kľúčových oblastí aj v prípadoch, ak takýto transfer nie je možný v rámci vybudovanej cestnej alebo železničnej siete.

Ročný rozpočet na obranu (v absolútnych číslach). Celkový ročný rozpočet na obranu zahŕňa výdavky štátov na udržiavanie existujúcich a rozvoj nových spôsobilostí. Nie všetky štáty si môžu dovoliť investovať do rozvoja obrany a preto sa musia spoliehať na regionálne bezpečnostné partnerstvá.

Pokrytie cestnými sieťami. Pokrytie cestnými sieťami umožňuje flexibilný transport vojakov, zásob a materiálu. Okrem samotného pokrytia cestou sieťou sa zohľadňuje prítomnosť dopravných uzlov, mostov či prechodov cez horské priesmyky.

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Zásoby ropy. Hodnotí komerčne dostupné zásoby ropy daného štátu. Z pohľadu GFP je ropa považovaná za významný faktor najmä v prípadoch vedenia dlhotrvajúcich vojen.

Jediným skutočne relevantným porovnaním relatívnej vojenskej sily dvoch štátov vždy bol a zostáva len priamy ozbrojený konflikt. Tento spôsob hodnotenia je pochopiteľne absolútne nežiadúci. Teoretické porovnávanie relatívnej sily štátov naopak prispieva k tomu, že štáty sú schopné na princípe teórie odstrašenia odradiť nepriateľa od neželanej akcie bez priameho použitia sily. Z pohľadu politického realizmu je teda zbrojenie v duchu hesla „Ak chceš mier, pripravuj vojnu.“ paradoxne nástrojom zvyšovania stability vo svete.

Tabuľka č. 2: Rebríček štátov podľa vybraných indikátorov GFP (top 10 + Slovensko)

DOSTUPNÉ ĽUDSKÉ ZDROJE		CELKOVÁ LETECKÁ SILA		CELKOVÁ NÁMORNÁ SILA	
1. Čína	6. Pakistan	1. USA	6. Japonsko	1. KĽDR	6. Egypt
2. India	7. Bangladéš	2. Rusko	7. Pakistan	2. Čína	7. India
3. USA	8. Nigéria	3. Čína	8. Francúzsko	3. USA	8. Fínsko
4. Indonézia	9. Rusko	4. India	9. Egypt	4. Irán	9. Kolumbia
5. Brazília	10. Mexiko	5. Južná Kórea	10. Turecko	5. Rusko	10. Indonézia
101. Slovensko		93. Slovensko		x. Slovensko	
BOJOVÉ TANKY		PONORKY		POKRYTIE VODNÝMI CESTAMI	
1. Rusko	6. India	1. KĽDR	6. Japonsko	1. Čína	6. Pakistan
2. Čína	7. Turecko	2. Čína	7. India	2. Etiópia	7. Kolumbia
3. USA	8. Izrael	3. USA	8. Južná Kórea	3. Rusko	8. Indonézia
4. KĽDR	9. Južná Kórea	4. Rusko	9. Turecko	4. Brazília	9. Vietnam
5. Sýria	10. Vietnam	5. Irán	10. Kolumbia	5. USA	10. DRC*
104. Slovensko		x. Slovensko		95. Slovensko	
ROČNÝ ROZPOČET NA OBRANU		POKRYTIE CESTNÝMI SIEŤAMI		ZÁSoby ROPY	
1. USA	6. Spojené kráľovstvo	1. USA	6. Kanada	1. Venezuela	6. Kuvajt
2. Čína	7. Japonsko	2. Čína	7. Rusko	2. Saudská Arábia	7. UAE
3. Saudská Arábia	8. Rusko	3. India	8. Francúzsko	3. Kanada	8. Rusko
4. India	9. Francúzsko	4. Brazília	9. Austrália	4. Irán	9. Líbya
5. Nemecko	10. Južná Kórea	5. Japonsko	10. Španielsko	5. Irak	10. Nigéria
75. Slovensko		80. Slovensko		88. Slovensko	

*Demokratická republika Kongo

Článok vyšiel v rezortnom časopise Obrana 09/2019.

Materiál prezentuje názory autora a Analytického útvaru MO SR, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory a politiky Ministerstva obrany SR. Cieľom výstupov AÚ je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne témy v oblasti obrannej a bezpečnostnej politiky štátu. Práca neprešla jazykovou úpravou.

Národný projekt: Budovanie a posilnenie analytických kapacít v rezorte obrany a zavedenie kľúčových znalostných systémov rezortu. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.